זון אויפגאנג — 8.20.
זון אונטערגאנג — 4.26.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
וואלקנדיק, מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 277. Winnipeg, Tues. Dec. — Published Daily except Saturday and Sunday. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — רינסטאג, כו׳ כסלו, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DEC 23 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

כותל מערבי באריכט אין די הענט פון בריטישער רעגירונג

עס איז אבער נאך ניט באוואוסט, ווען ער וועט פאר־עפנטלאכט ווערן

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, דעצ. 16 (איטא). — דער באריכט פון דער אינטערנאציאנאלער קאמיסיע וועגן דער כותל־מערבי פראגע איז שוין אין די הענט פון דעם בריטישן קאלאניאלן אפיס, ווי עס ווערט באקאנט דער "איטא".

דער קאלאניאלער אפיס האט נאך דער־ווייל ניט געהאט די געלעגנהייט צו שטודירן דעם באריכט, און ס׳איז דערפאר נאך ניט באשלאסן צוווארן, צי ער זאל פאר־עפנטלאכט ווערן. יעדנפאלס, וועלן קאפיס עס פון׳ם באריכט דארפן אפגעשיקט ווערן צו דער פעלקערליגע, איידער ער וועט פארעפנטלאכט ווערן.

מילדערער וועטער איז דא

ניט געקוקט אויף דעם וואס ווינטער האט פאר די לעצטע פאר טעג נעכאפט א לייכטן ציטער אונטער 12 גראד פראסט, טרייסט אונז דער וועטער נביא מיט דרום ווינטן, וואס וועלן אונז ברייג־נען ווארימען וועטער. אין סאסקאטשע־וואן און אין אלבערטא איז די לעצטע טעג געווען א מילדער וועטער.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

דינסטאג, דעצ. 16

חנוכה אוונט פון פראפעסיאנאלער מענער און פרויען. מוזיק. פראגראם. 7.30 אוו., אין פרידזאל.

אלגעם. פארזאמ. פון יונגע פרויען סיס־טערהוד, 2.30 נ. מ., אין י. מ. ה. א. זאל.

שוועסטער אוונט ביי ליידים אקז. פון תפארת־ישראל שול, 8 נ. מ., אין שול.

אלג. פארזאמ. פון פרויען שטאט קאמ. 8 אוו., אין רומענישער שול, 46 טשארלס

מיטוואך, דעצ. 17

מ. מענאכאווסקי: "פארשול דערציי־אונג", ביי מוטער פאראיין פון פרץ־שול, 8.30 אוונט, אין שול.

נראדזאיירונג פייערונג און קאנצערט אין ת״ת 7.30 נ.מ.

חנוכה אוונט ביי פאוואלאטשער פרי לאאן, 8 נ. מ., אין גרויסר ת״ת זאל.

ערשטע טיי פון ליידיס אקז. היב. סיס נ. מ., ביי מרס. פאלבוסקי, 537 מאנ־טאבא עווע., 2.30 ביז שפעט.

חנוכה פייערונג פון איינגערע קינדער פון פרץ־שול.

טיי פאר קאמ. צייטונג "קאמף" ביי פ. קודין, 422 סטעלא עווע., פון 2 נ. מ.

פארזאמ. פון פרויען ארב. רינג ביי מרס וואכנאוו, 222 דאפערין עווע., 8.30 נ.מ.

פרייטאג, דעצ. 19

דראמאטיש־מוזיקאלישער קונסט־אוונט אין פלעטהאוז טעאטער, אויפזיכט מוטער־פאראיין פון פרץ־שול.

מ. בלאשטיין ביי ארב. יונגט: "וואס זוכן מיר אין דער ליטעראטור" 8.30 אוו. אין פרייהייטס טעמפל.

שבת, דעצעמבער 20

חנוכה מאסקאראד באל אין גרויסן ת״ת זאל, 9 אוו., ווערטפולע פריזן אויפזיכט הנוער העובר.

3טער יעראלכער באנקעט פון אינדאסס. יונאן אין פרייהייטס טעמפל. רייכע פראג.

זונטאג, דעצעמבער 21

טיי פון פוע״צ פרויען קלוב ביי מרס. האלפערין, 381 דאפערין, עווע., 2.30 ביז שפעט פאר׳ן ארץ־ישראל באזאר.

חנוכה פארטיע פאר קינדער פון בית יתומים, אויפזיכט ליידיס סאסייטי, 4 נ. מ. קאנצערט אין אוונט.

פייערונג פון 18־יאריקן יובילעי פון חב־רה לינת־הצדק און ליידיס אקז., 6.30 נ. מ., אין נייער ת״ת.

5טע גראדואירונג פייערונג פון נאצ. העב. שול און מואווי "דער יונגער דור", 8 אוונט, אין פעלעס טעאטער.

"ליגען און פענסי שאוער" פון מוטער פאראיין א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. סימ־קין, 422 באראוס עווע., 2 ביז שפעט.

טיי פאר׳ן ת״ת באזאר ביי מרס. ד. פריד, 232 גארפילד פט., 2.30 ביז 11.

סילווער טי פון סאשל קאמ. כ. י. ס. ביי מרס. פודאוויץ, 112 טשארלס סט.

ארב. אודיטאריום ביי יונגט ליגקע פוע״צ 3 נ.מ. אין פרץ אינסט.: "קלאסן אינט. און נאצ. פראגע" (אפגעליינט פון פרייט. צוליב מוטערפאראיין).

חנוכה־אוו. ביי סטרייך פוילישן פאר־באנד, 6 נ.מ. אין תלמוד תורה זאל.

מאנטאג, דעצעמבער 22

ב. לאקער ביי 13טן יארצייט נאך ב. בראכאוו, 8.30 אוו. אין פאלקס שול. אויפזיכט בר. 2 פוע״צ.

אידישע טעאטערס אין ניו־יארק זיינען נאך אלץ געשלאסן

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יארק, דעצ. 16 (איטא). — דער סכסוך צווישן די אידישע טעאטער פאר־וואלטער פון ניו־יארק און די טעאטער יוניאנס איז נאך דערווייל ניט אויסגע־לייכט געווארן, און די טעאטערס פאר־בלייבן געשלאסן.

א נאנצן טאג שבת און זונטאג זיינען אנגעפירט געווארן פארהאנדלונגען, אבער אן רעזולטאטן. די טעאטער פארוואלטונג האבן פארלאנגט אז אלע יוניאנס זאלן איינגיין אויף א שניט פון 25 פראצענט פון זייערע שכירות, בעת די יוניאנס זיי־נען ניט געווען גרייט איינצוגיין אויף א גרעסערן שניט, ווי פון 10 ביז 15 פראצ.

אין משך פון דער וואך זיינען אבער אפגעפאלן באזונדערע פארהאנדלונגען פון די טעאטער יוניאנס, און עס ווערט געהאפט, אז עס זאל דערגרייכט ווערן אן אויסגלייך.

סאפירא לייקנט פאר־בינדונגען מיט דוכא־כארן

די הינע "פרי פרעס" באריכטעט, אז זי האט געקראגן א בריוו פון אחרן סא־פירא, אין וועלכן עס ווערט אפגעלייקנט דער באריכט וואס איז מיט א געוויסער צייט צוריק דערשינען אין דער צייטונג, אז ער מיט ווערינינען געפינען זיך אין מעקסיקא אין די אינטערעסן פון דוכאבא־רישער קאלאניזאציע.

אין זיין בריוו דערקלערט מר. סאפירא, אז ער האט ניט קיין פארבינדונגען מיט די דוכאבארן, אזוי אז ער איז פאר׳ן מישט אין קיין שום באוועגונג ארויסצו־פירן מענשן פון קאנאדע, דעם לאנד מיט אן הויכן לעבנס שטייגער און א גרויסער צוקונפט.

מארק פאר קאנאדער ווייץ וועט זיך עפענען אין כינע

וואשינגטאן, ד. ס., דעצ. 15. — עס ווערט דא פארשטאנען, אז די בריטישע רעגירונג האט באשלאסן צו באנייען די קרעדיטן פאר כינע. ווען דאס זאל פאר־ווירקלאכט ווערן, וועט דאן עפענען זיך אין כינע א בריטישער מארק פאר קאנא־דער ווייץ, מיט גרויסע אויסזיכטן אויף דער צוקונפט.

די באפעלקערונג פון כינע ווערט אפ־געשאצט אין 450 נפשות, האלב פון וועל־כע עסן ווייצענע ברויט.

אנד האט לעצטנס דער אמעריקאנער האנדל מיט כינע צוגעטאן אן באנייען פון קרעדיטן פאר כינע. ווען דאס זאל פאר־ווירקלאכט ווערן, וועט דאן עפענען זיך אין כינע א בריטישער מארק פאר קאנא־דער ווייץ, מיט גרויסע אויסזיכטן אויף דער צוקונפט.

פרעמיער מאקדאנאלד קרינג באריכט וועגן שרעקלאכע באדינגונגען וואס זאלן הערשן אין די סאוועטישע וואלד קעמפס

לאנדאן, דעצ. 16. — אין א בריוו פון סער הילטאן יאנג צו פרעמיער מאקדאנ־נאלד ווערט דערציילט וועגן שרעקלאכע באדינגונגען, קראנקהייטן און הונגער וואס זאלן הערשן אין די סאוועטישע גע־הילץ קעמפס פון די קאלטע ארכאנגעלס־קער געגנטן.

סער הילטאן דערציילט, אז ער האט די אינפארמאציע געקראגן פון רוסישע אר־בעטער וואס זיינען אנטלאפן פון די קעמפס אריבער׳גנב׳ענענדיק זיך קיין ענגלאנד ווי "בלינדע פאסאזשירן" אויף א נעהילץ שיף פון ארכאנגעלסק קיין ענגלאנד.

ווי די אנטלאפענע זאלן אים האבן דער־ציילט, ווערן דארטן די ארבעטער שרעק־לאך באהאנדלט. זיי מוזן ארבעטן לאנגע שעה׳ן, געקליידעט אין שמאטעס און מיט זייער קליינע שפייז פארציגס. א סך פון זיי זיינען פארהונגערט, און א סך שטארבן אויס פון קראנקהייטן יעדן טאג.

ווי עס ווערט באהויפטעט, וועט פרע־מיער מאקדאנאלד מאכן אן אויספארשונג אין שטאל, האט

פראָפ. איינשטיין אפעלירט צו די אמעריקאנער אידן אז זיי זאלן פאָרזעצן זייער הילף ארבעט

אמזוייניקסטנס האלב פון מזרח אייראָפּייאישן אדנטום זיינען אין אן אומגעזונטן צושטאנד. דערקלערט ער ביי א פאר־זאמלונג אין הויז פון דזשיימס ראָזנבערג

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ניו־יארק, דעצ. 16 (איטא). — א וואָר־ריטער אפיל צו די אמעריקאנער אידן אז זיי זאלן ווייטער פארזעצן דעם אזעלכן ארבעט וואס איז ביז איצט אנגעפירט גע־וואָרן פון דער "דזשאינס", איז געמאכט ביי א פאראזאמלונג פון אנגעזעענע מיט־גלידער פון דער ניו־יארקער אידישער קהלה, אין דער היים פון דזש. ראָזנבערג.

פראָפ. איינשטיין האט צווישן אנדערע געזאגט:

"דאס אידישע פאלק שטייט צוזאמען ווי א גרופּע וואס פיקט זייער שארף ליידן פון וועלכן ס׳איז טייל פון׳ם פאלק, אזעלכע ליידן פון וועלכן ס׳איז טייל באווירקן דעם גאנצן אידישן קערפּער.

"אמזוייניקסטנס האלב פון אלע אידן פון מזרח אייראָפּע זיינען סאציאל און עקאָנאָמיש אין אן אומגעזונטן צושטאנד. דאס איז טייל־ווייז א פּועל יוצא פון די אינטענסיווע אומשטעלונג, און טייל־ווייז א רעזולטאט פון דער אנטוויקלונג פון גע־וויסע היסטאָרישע פּראָצעסן.

"דאס אויפהיר פון מזרח אייראָפּע אין פאר־כאפּן קהלה אין צאָפּאָט

דאנציג, דעצ. 16 (איטא). — די מזרח אייראָפּייאישע אידן האבן פארכאפּט אלע זעקס פלעצער אין דער צאָפּאָט קהלה פאראוואלטונג אין נעכטיקע וואלן. דיי דייטשע אידן האבן ניט געוואונען קיין איינציקן פלאץ.

פאָרשלאג צו ליקווידירן אזעט און קאמזעט דורכנעפאלן

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, דעצ. 16 (איטא).— א פאר־שלאג צו ליקווידירן דעם אזעט און דעם קאמזעט, ווייל זיי האבן שוין איבערגע־לעבט זייער נוצלאכקייט, איז געכטן דורכגעפאלן אויף דער יערלאכער קאנפע־רענץ פונ׳ם אל־פארבאנדישן אזעט וואס ווערט דא אפּגעשאלטן.

דער אזעט איז די אָרגאניזאציע פאר העלפן די אידישע קאָלאָניזאציע אויפ׳ן לאנד, בעת דער קאמזעט, א רעגירונגס קערפּערשאפט, האט צו טאן מיט אידישער איינגעדרונגען בכלל.

דער פאָרשלאג איז געשלאגן געווארן מיט א גרויסער מאיאָרעטעט פון די דע־לעגאטן, וועלכע האבן געפילט, אז אזא שריט ביי איצטיקן מאמענט וואלט א סך געשטערט דער אידישער איינגעדרונגס.

היינט א חנוכה קאָנצערט אין תלמוד תורה

היינט (דינסטאג) וועט דורכגעפירט ווערן א חנוכה קאָנצערט פאר אלע קינ־דער פון תלמוד תורה. א שיינע פּראָגראם איז צוגעגרייט געווארן און אלע זיינען איינגעלאדן.

פרעמיער פערגוסאָן פון אָנטע־ריאָ רעזיגנירט

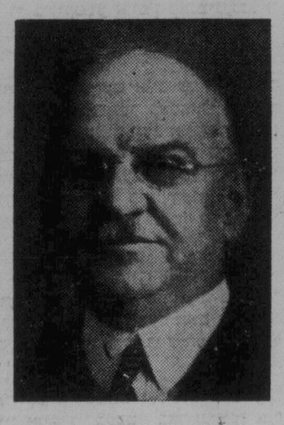

פרעמיער פערגוסאָן

טאָראָנטאָ, דעצ. 16.— פרעמיער פער־גוסאָן האט נעכטן רעזיגנירט, פארענדיקנ־דיק זיין 25 יאריקע פאָליטישע קאריערע אין אָנטעריאָ, צו פארנעמען דעם פּאָסטן פון קאנאדער הייקאָמישאנער אין לאנדאן.

נ. ס. הענרי, מיניסטער פון וועגן אין פערגוסאָנס קאבינעט, ווערט היינט איינ־געשוואָרן פרעמיער אויף זיין אָרט.

קאנאדער איד. אימיגראנטן הילף פאראיין גרייט זיך צו קאמפּיין

מאָנטרעאל. — 1923 אידישע אימי־גראנטן זיינען אריינגעקומען אין קאנאדע פויער די לעצטע פינף מאנאטן, פון יולי דעם ערשטן ביז נאָוועמבער 30טן, 1930

פאר די פינף מאנאטן איז דער אי־דישער אימיגראנטן הילפס פאראיין גע־ווען דערפאָלגרייך אין 74 פאלן צו באר־קומען די ענטשליסלאכע דערלויבענישן אריינצולאָזן פאראהלטענע אימיגראנטן אין די שאָרטן פון יענער זייט ים און קאנאדע. נאר זיבן אידן זיינען אין פאר־לויף פון דעם פעריאד צייט דעפּאָרטירט געווארן.

אידישע אימיגראנטן קומען נאָך אריין און וועלן נאָך אנהאלטן אריינצוקומען אין פאָרלויף פון די ווייטערדיקע וועלכע 3 מאָנאטן. פאר דער צייט ווען זייער ווייר־ניק אימיגראנטן פון אנדערע נאציאָנא־ליטעטן זעצן זיך אריין ביי אונזערע ברע־נעס צוליב די נייע באגרענעצונגען, ווערט פאָרגעזעצט דאס אריינקומען פון אי־דישע אימיגראנטן אויף די פערמיטן, וואס די דיערעגיס נאהם אויסגעגעבן אין דער וועלכע וועלן אויסגיין ארום עבעדוואר.

דער עקזעקוטיוו קאמיטעט, די באָרד אף דירעקטאָרס פון דעם אידישן אימי־גראנטן הילפס פאראיין און פאָרשטייער פון מאָנטרעאלער אידישע אָרגאניזאציעס האבן אנומלט נעהאם א געמיינזאמען מי־טינג, וואו עס איז באשלאסן געווארן דורכ־צופירן א קאמפּיין פאר 25,000.00 דאל., אין מאָנטרעאל, וועלכער וועט זיך עפע־נען מיט א מאס־מיטינג זונטאג, יאנ־וואר דעם 18טן, 1931.

דער קאמפּיין וועט אנהאלטן צוויי וואָ־כען, פון יאנוואר 18טן ביז דעם 31טן, 1931. און וועט האבן די אויפגאבע צו זאמלען 25,000.00 דאלאר וועלכע וועלן גיין אויף צו דעקן דעם דעפיציט, וואס איז אנטשטאנען פאר די לעצטע דריי יאר און וואס באלאנטירט 19,407.39 דאל., ביז דעם 1טן דעצעמבער דעם יאר.

רויבער פון שיקאגאָ כשר וואורשט פאבריק; אין די הענט פון פאָליציי

א־עסטן פון פארדעכטיקטע באנדיטן ווערן כסדר געמאכט

דער ראד פון "האלד אפ" פּראָגרעס דרייט זיך אין וויניפּעג מיט אן אימפּעט. כמעט יעדן טאג אין אפט. צוויי און דריי מאל א טאג, ווערן אין וויניפּעג באַ־נאנגען קלענערע און גרעסערע רויבעריי־ען און די וויניפּעגער פאָליציי מאכט פונקט אזוי שנעל יעדן מאָל נייע ארעס־טן, געפינט אויס די שולדיקע און דאס געריכט איז מכבד ד׳ באנדיטן מיט פּיי־נע פּאָרציעס טורמע טערמינען — פלוס שמיץ.

אבער דערווייל העלפט עס וויפיל א טויטן באנקעס. פון איין זייט שמייסט מען און פון׳ן א צווייטער זייט רויבט מען ווידער, און נייע ארעסטן פאָלגן נאָך. די פאָליציי האט שבת און זונטאג ארעסטירט צוועלף פארדעכטיקטע אין רויבעריי־ען. אויף פיר פון די צוועלף גלייבט די פאָליציי, אז זיי זיינען פאר אנטוואָרטלאך פאר דער רויבעריי וואס איז באנאנגען געווארן לעצטן פרייטאג אין דער באנק אף מאָנטרעאל, לאנגאן עוועניו.

דער ראד פון "האלד אפ" פּראָגרעס דרייט זיך אין וויניפּעג מיט אן אימפּעט. כמעט יעדן טאג אין אפט. צוויי און דריי מאל א טאג, ווערן אין וויניפּעג באַ־נאנגען קלענערע און גרעסערע רויבעריי־ען און די וויניפּעגער פאָליציי מאכט פונקט אזוי שנעל יעדן מאָל נייע ארעס־טן, געפינט אויס די שולדיקע און דאס געריכט איז מכבד ד׳ באנדיטן מיט פּיי־נע פּאָרציעס טורמע טערמינען — פלוס שמיץ.

אבער דערווייל העלפט עס וויפיל א טויטן באנקעס. פון איין זייט שמייסט מען און פון׳ן א צווייטער זייט רויבט מען ווידער, און נייע ארעסטן פאָלגן נאָך. די פאָליציי האט שבת און זונטאג ארעסטירט צוועלף פארדעכטיקטע אין רויבעריי־ען. אויף פיר פון די צוועלף גלייבט די פאָליציי, אז זיי זיינען פאר אנטוואָרטלאך פאר דער רויבעריי וואס איז באנאנגען געווארן לעצטן פרייטאג אין דער באנק אף מאָנטרעאל, לאנגאן עוועניו.

צווישן די ארעסטירטע האבן זיך דריי חברה לייט מודה געווען אין דער רויבע־ריי פון דער שיקאגאָ בשר מאסערש פעק־טאָרי, 358 פלאָרא עוועניו, וואס איז באַ־נאנגען געווארן דעם 20טן נאָוועמבער.

סירל דוש. הוסלי האט זיך פארדרינט צוויי יאר טורמע און א האלב צענדליק שמיץ, דערפאר ווייל ער האט דעם 17טן נאָוועמבער באַרויבט דעם אפיס פון דער וויניפּעגער קוילן קאמפּאני, אויף ארום $200.

זייט מפּלה האט ער געכאפּט דעם 5טן דעצעמבער, ווען ער האט באַרויבט קאס־לערס דזשולערי געשעפט אויף דרייסיק דאלאר, אבער איידער ער האט געמאכט א פארזוך צו אנטלויפן, האט אים אן אנגעשטעלטער פון סטאר דעריאנט און ער האט אים איבערגעגעבן אין די הענט פון דער פאָליציי.

מאָגיסטראט גרייהעם, האט דעם נאָנצן ענין נעכטן דערליידיקט אין שטאָטיקן פאָליציי גערעכט, מיט דעם אויבערמאָ־טען פּסקדין.

רומענישע אידישע דעפּוטאטן דריקן אויס אומצופרידן צו דער רעגירונג

בוקארעסט, דעצ. 16 (איטא). — אומ־צופרידן אינ׳ם קאבינעט פון פרעמיער מר־ראנעסקו און אומצופרידנהייט מיט דער רעגירונגס האנדלונגען אין באקעמפן דעם אנטיסע־מיטיזם.

"ניט די רעגירונג און ניט די צעריסן האבן געטאן זייערע פליכטן אין דער הע־זיכט", — האט סענאטאר עבנער דער־קלערט, צוגעבנדיק, אז דאס האט געשאפן דעם איינדרוק, אז די אנטיסעמיטן שטיי־ען העכער פונ׳ם געזעץ, בעת די אידן שטייען אויסער׳ן געזעץ.

ערלאכע אנשטריינגונגען, זיינען זיי אבער שטארק אומצופרידן מיט דער רעגירונגס האנדלונגען אין באקעמפן דעם אנטיסע־מיטיזם.

"ניט די רעגירונג און ניט די צעריסן האבן געטאן זייערע פליכטן אין דער הע־זיכט", — האט סענאטאר עבנער דער־קלערט, צוגעבנדיק, אז דאס האט געשאפן דעם איינדרוק, אז די אנטיסעמיטן שטיי־ען העכער פונ׳ם געזעץ, בעת די אידן שטייען אויסער׳ן געזעץ.

דריי יאריקע מאָרד מיסטעריע אנטדעקט אין סאסקאטשעוואנער שטעטל מיט דער הילף פון איינעם וואס גיט זיך אן פאר א נעדאנקען לייענער

סאסקאטון, סאסק., דעצ. 16. — מיט דריי יאר צוריק אין א פארם אדום ביטשי, סאסק., פארשוואונדן געווארן א ניט־פארהייראטער פארמער, דזשיימס מעקפאלקלין, וועלכער האט פריער גע־לעבט צוזאמען מיט א צווייטן פארמער, מר. שומייקער. די פארשווינדונג איז געווען א מיסטעריע, ביז פראָפעסאָר הענ־ריי גלארסטאָן, וועלכער פרעטענדירט צו קאנען לייענען מענשלאכע געדאנקען, האט זיך די טעג אריינגעמישט אין דעם ענין.

די מעשה דערציילט זיך אזוי:

פראָפעסאָר גלארסטאָן האט אויף א "נעדאנקע לייענונג" פארשטעלונג אין ב־טשי פארגעשלאָגן די פראוואלטע, זיי זאלן פארטראכטן פארגעלט, אויף וועלכע ער וועט זיי געבן ענטפערס. אייגער פון די אנווענדע האט פארטראכט די פרא־גע־ווענן מעקפאלקלענס פארשווינדונג און גלארסטאָן האט אים געענטפערט אויף זיין געדאנק.

"דער מאן וועגן וועלכן איר טראכט איז דערמארדעט געווארן, און ער קער־פּער וועט קירצלאך געפונען ווערן".

דער לאָקאלער פאָליציסט, טשארלס קערי, האט זיך דערנאך צוזאמען מיט גלארסטאָנען און א צאל ביינער פון שטע־טל אוועקגעגאלאזט זיך צו מעקפאלקלענס פארם. אריינגייענדיק אין שטאל, האט

פרעמיער פון מאנאטאבע אין ווינטער־פעסט

ווינטער־פעסט, דעצ. 16. — פרעמיער פון מאנאטאבע, ד״ר ד. ס. מאקלין, איז אנקומענדיק אין ווינטער־פעסט, אין דער צייט פון א פעלקערליגע פעסט־לעכע פונקציע.

דוד מאלטשיקאָוו געשטאָרבן

דוד מאלטשיקאָוו, א וויניפּעגער תו־שב פאר 25 יאר, איז געשטאָרבן זונ־טאג ביינאכט, אין עלטער פון 53 יאר. ער לאזט איבער זיינע עלטערן, זיין פרוי און פיר קינדער (איין טאכטער און דריי זין), צוויי ברידער (אויגער אין לאס אנ־דזשעלעס) און דריי שוועסטער.

דער פארשטאָרבענער איז געווען א מיטגליד אין איינעקע אידישע אָרגאני־זאציעס און וויניפּעג. זיין לויה איז פאר־געקומען נעכטן פון זיין היים, 474 קינג סטריט, א גרויסער עולם האט אים באַ־גלייט צו זיין אייביקער רו. ער איז באַ־ערדיקט געווארן אויפן שערי צדק בית־עלמין.

חנוכה אוונט אין פאָלקס שול

מיטוואך, 17טן דעצעמבער, 6.30 אוונט, וועט פארקומען אין פאָלקס־שול (285 סט. דזשאנס עווע׳ניו) א חנוכה אוונט פאר דער עלטערן פון די קינדער און פריינט פון דער פאָלקס־שול געזעלשאפט. די פּראָגראם פון אוונט שליסט איין א רעדע איבער דער געשיכטלאכער באַ־דייטונג פון חנוכה, א ליטעראַרישע פאר־לעזונג און געזאנג.

לוקאָווער רבי טויט

וואורשע, דעצ. 16 (איטא). — רבי ש. ש. בראָון, דער לוקאָווער רבי, איז גע־שטאָרבן אין עלטער פון 65 יאר. ער איז געווען א גוט באקאנטער למדן און דער מחבר פון א צאל חבורים.

מאדריד באריכטעט אז רעגירונג האָט אונטערדריקט דעם אויפשטאנד

מאדריד, שפאניע, דעצ. 16. — דער רעגירונג איז געלונגען אן באזונדערע שווערקייטן אונטערצודריקן דעם צווייטן אויפשטאנד אין דריי טעג צייט. די אנפי־רער פון דעם אויפשטאנד אנטלויפן מיט זייערע לעבנס.

קאמאנדיר ראמאן פראנקא, דער העל־דישער לופט־פליער פון שפאניע, וועלכער איז אנטלט אנטלאפן פון געפענגעניש, האט אנגעפירט דעם דאזיקן אויפשטאנד מיט דער הילף פון א צאל אפיצערן. ניט בעקוקט דערויף וואס די ארבעטער האבן ארויסגערופן סטרייקס, איז דער אויפ־שטאנד ליקווידירט געווארן אין איין שעה צייט נאכדעם ווי אן אפּפעלונג פון ערא־יאלע טרופּן איז איבערגעפאלן דעם לופט־פּאָרט 6 מייל פון מאדריד, וואו די רע־וואלוציאָנערן האבן זיך קאנצענטרירט, פּראָקלאמירנדיק א רעפּובליק.

די סאלדאטן האבן באמבארדירט דעם לופט־פּאָרט, און דאס הייבעלע רעוואָלו־ציאָנערן האט זיך געמוזט צעלויפן. פראנ־קא מיט אייניקע פון זיינע חברים, ווערט באריכטעט, זיינען אנטלאפן אויף א פלאנען אין דער ריכטונג פון דער פאר־טוגעזישער גרעניץ.

מזרח אייראָפּייאישע אידן פאר־כאפּן קהלה אין צאָפּאָט

דורכגעפאלן אין נעכטיקע וואלן

דאנציג, דעצ. 16 (איטא). — די מזרח אייראָפּייאישע אידן האבן פארכאפּט אלע זעקס פלעצער אין דער צאָפּאָט קהלה פאראוואלטונג אין נעכטיקע וואלן. דיי דייטשע אידן האבן ניט געוואונען קיין איינציקן פלאץ.

אגב - אורחא

פון מארק

פראגרעס און רעאקציע

ס׳איז נאטירלאך זייער שיין און פיין צו זיין פּראָגרעסיוו, און ס׳איז זייער מי־אום צו זיין רעאקציאָנער.

דאס איז אנגענומען ביי אלעמען, ביי אידן, ווי ביי ניט־אידן. אפילו די סאמע אמת׳ליקע רעאקציאָנערן ווילן זיך ניט מודה זיין אז זיי זיינען אזעלכע, און זיי קאקעטירן מיט׳ן וואָרט פּראָגרעס.

און אין דער אמת׳ן אי עס גאר ניט אזוי לייכט צו דעפינירן אזא סארט באַ־גריף פון פּראָגרעס, און פון זיין קענזאָאָ, רעאקציע, וואס זאל זיין גלייך אנגעמבאר פאר אלעמען.

* * *

איך ווייס ניט גענוי ווי עס שטייט מיט דעם ענין ביי די ניט־אידן, אבער אין דער אידישער וועלט, וואס איז פארפעסטעט מיט פאליטיקאנסטווע (אנד מיט קליינ־שטעלדיקער) מער ווי וועכטע ס׳איז אנ־דער פאלק (אויסער אפשר רוסלאנד), ווערן געוויינלאך די דאזיקע באגריפן גע־מאסטן מיט׳ן פאליטישן רעכטיזם אדער לינקיזם, — וואס לינקער, אלץ פּראָגרע־סיווער, און וואס רעכטער, אלץ רעאקציי־אנערער.

אבער די באגריפן פון רעכטיזם און לינקיזם אליין זיינען ביי אונז גאנץ מטושטש.

נעמען נעמט זיך די דאזיקע דעפיניציע פון א פארלאמענטארישן סדר, — די אפּאזיציע זיצט אינ׳ם פארלאמענט צו דער לינקער זייט פונ׳ם פּרעזיצער.

אין אין דער אמת׳ן ביי היינטיקן טאג, לשלמ׳, די קאנסערוואטיווע פּארטיי אין ענגלאנד די לינקע, ווייל זי איז אין דער אפּאזיציע, בעת מאקדאָנאלדס ביינקל איז דער עקסטרעם רעכטער.

אבער אנגענומען איז עס שוין געווארן אז ״לינק״ הייסט עקסטרעמע פּאַרעדנונגען לטובת די נידעריקערע קלאסן, הויפּטזאַכ־לאך די ארבעטער; און רעכט — מיינט צו גיין אין דער פארקערטער ריכטונג.

* * *

וואס איז אבער באמת לטובת די אר־בעטער איז נאך ניט אזא זאך וואס אלע האבן אנגענומען אין אינגעשטיטס.

אז די געוועזענע בריטישע קאנסערוואַ־טיווע רעגירונג, למשל, האט פארבאנדן די ארבעטער יוניאנס בייצוטראגן געלט פאר די פאליטישע פאנדן פון דער ארבעטער פּארטיי, האט זי עס געטאן אונטער׳ן אויסרייד, אז דאס איז אין די אינטערעסן פון די ארבעטער יוניאנס.

פונדעסטוועגן אנערקענען מיר דאס אלע פאר א רעאקציאָנערן געזעץ, פאר א ״רעכטן״, כאטש עס זיינען דא זיכער מענ־שען צווישן די ארבעטער, וואס מיינען אויפריכטיק, אז דאס איז א פּראָגרעסי־ווער געזעץ.

אבער ווען די סאוועט רעגירונג פאר־באט די ארבעטער צו באטייליקן זיך אין וועלכער ס׳איז פאליטישער טעטיקייט, אויסער דער אפיציעל גוטגעהייסענער קאָ־מוניסטישער, און דאס בלויז בלויז לויט׳ן ״הערשנדיקן קורס״, — איז דאס זייער לינק, און במילא אויך פּראָגרעסיוו . . .

* * *

אבער אויסער אט די שוין פעסטגע־שטעלטע און מער־ווייניקער קלארע פאַ־ליטישע אריינגעאיעס, זיינען דא נאך ביי אונז א סך אנדערע אינגנואראלטע פאראורטיילן, וואס האבן א שייכות צו דעם זעלבן ענין.

אזוי, למשל, ניט געקוקט אויף דער גאנצער אויפקלערונגס ארבעט וואס איז ביי אונז אנגעפירט נעווארן פאר דיי לעצ־טע צעצדליקער יאָרן, האבן מיר נאך ניט באפרייט זיך פון די אסימילאטאָרישע באגריפן, אז נאציאָנאליזם, אין זיין יערן אויסדרוק איז ״רעכט״.

און וואס מער איינער איז פריי פון זיין פליכטבאוואוסטזיין אין פון זיין געפיל־פון צוגעבונדענקייט צו זיין איינענעם פאלק, און וואס מער ער פארבינדט די אינטערעסן פון זיין איינענעם פאלק, — אלץ לינקער איז ער, און במילא שוין אויך פּראָגרעסיווער.

* * *

א מוסטער פון אזא עקסטרעמען לינ־קיזם איז געווען אן אפּהאנדלונג איבער דער אידישער געשיכטע אין דער קאמר־ניסטישער ״פרייהייט״, וואו דאס אידישע מאַרטירערטום אין מיטלאלטער איז דער־קלערט געווארן מיט׳ן אידישן נעיגע נאך גאלד, — און אן ערך אזוי: ״דער שטע ישראל אויפ׳ן שייטער הויפן איז געווען דער אפּקלאנג פון די גאלד פעסער״.

דאס איז דער פּראָגרעסיווסטער כליק אויף דער אידישער געשיכטע!

און פונקט אזוי זיים איר עכט לינק און פּראָגרעסיוו, וואס מער איר זייט גרייט מקריב צו זיין די אידישע אינטערעסן פאר אימעצן אנדערש, וואס מער איר שטעלט זיך איין, למשל, פאר די אראבער קינדער אין אן. וו.

* * *

אז די בריטישע ארבעטער רעגירונג האט ארויסגעצוואונגען א פאשיסטישע רעגירונג אויף עניפטן כדי אנצוהאלטן דארטן די מאכט, אדער אז די דריקס אונ־טער מיט בלוט די אינדישע פרייהייטס אוו־באוועגונג, קאנט איר נאך אנהאלטן איי־ער רעפּוטאציע פון א פּראָגרעסיוון מענשן, ווען איר קריטיקירט זי פאר איר אימפּע־ריאליזם אין עניפטן און אין אינדע.

רעדט איר אבער ווען איר ווייסן פאַ־פיר, געצילט קענן די אירן (די אידישע אַ ר ב ע ט ע ר כפרים), דאן איז עס א לינקיסטישע און פּראָגרעסיווע מצוה צו זיין איינשטימיק מיט אים, — כ׳ווייס, אפנים ווייל ס׳איז קענן די אידן . . .

* * *

איך בין זיך מודה, אז אין דעם און אין אנדערע פאלן בין איך ניט פאַרזיכטיק מיט מיין ״פּראָגרעסיווער״ רעפּוטאציע.

ווייל איך האב אז אנדער עפיניציע פון דעם, וואס אין פּראָגרעס און וואס איז רעאקציע, און, לויט מיין אייגענער אויס־טייטשונג, בין איך אפט פּראָגרעסיוו, ווען מיינע לינקע פריינט זיינען רעאקציאָנער.

מער ווענן דעם וועל איך אפשר ריידן ביי אן אנדער געלעגנהייט.

MON. DEC. 15
Classifie
אפטייזונג
PROF. SCOTT
MAGIC TIRE & B.
424 Graha
A. M
PH. 3
Business O
SCOTT REAL
FOR R
A פראגע
ישע וואָרט״
52 2